

Un dia el meu amic Jaume Genís i jo parlàvem de Josep M. Subirachs, i l'endemà sabíem que l'escultor s'havia mort. En Jaume Genís és un especialista en Gaudí. No es fa notar gaire però ell va publicant articles i monografies amb teories que després són celebrades o discutides per estudiosos de tota solvència. En Jaume acabava de fer una de les seves periòdiques visites a la Sagrada Família i parlàvem de les escultures de la façana de la Passió. Són obres del Subirachs més figuratiu i més expressionista que poden agradar o no però que són millors i més personals que les que decoren altres parts exteriors del temple i sens dubte que les que el mateix Gaudí havia previst en aquell lloc. En Gaudí era un arquitecte molt avançat però tenia el gust escultòric situat en la imatgeria pessebrística. Amb en Jaume vam recordar quan en Subirachs va ser insultat pels contraris a la seva intervenció al temple. Van muntar una tribuna amb un altaveu i hi van anar passant per dir-li de tot i més. Van vociferar-hi intel·lectuals de nom, gent que buscava amb aquella acció renom i alguns que el dia abans en Subirachs tenia per amics. Sembla que això no pugui ser, i fins i tot a mi se m'afigura com un somni ara que ho explico, però va anar així mateix.

Havia seguit Subirachs quan dictava conferències al Racó, als anys setanta. Era un home prim, exquisit i educat, molt valorat llavors com a artista i teòric. Un dia ens explicava les escultures piramidals que havia plantat a Mèxic pels Jocs Olímpics del 68, un altre dia ens parlava d'Orson Welles. Vaig arribar a comprar una petita escultura seva. Un androgin de terracota que està molt bé. Explicava que havia nascut exactament nou mesos, dia per dia, després de la mort de Gaudí, i veia en aquest fet alguna mena de predestinació. No sabia que la predestinació es compliria anys més tard en forma d'encàrrec i encara menys que li valdria l'escarni públic. Es va autoretratar com a sofrent entre el conjunt escultòric de la Passió.

De Subirachs hi ha coses que m'agraden molt, coses que m'agraden menys i d'altres més aviat gens, per exemple l'excessiu monument a Macià de la plaça de Catalunya, que sembla que d'un moment a l'altre t'hagi de caure a sobre, però cap que sigui mereixedora d'insults personals a l'aire lliure. Tant com gallegem d'educats, de noucentistes, de nòrdics del sud, i de vegades sembla que anem pel món coberts amb un tapabruts. La meua escultura, tranquil·la i jacent, aguanta molt bé i ni quan el seu autor era vilipendiat he deixat de mirar-la amb estima.